

Dkt. Robert Vannoy, Historia ya Agano la Kale, Hotuba ya 25

© 2012, Dkt. Robert Vannoy na Dkt. Ted Hildebrandt

Kuhubiri Masimulizi ya Kihistoria - Mwanzo 24

3. Mapungufu, au Kushindwa kwa Ibrahimu

Tulikuwa tukimjadili Ibrahimu, na nambari 3, chini ya “Mapungufu ya Ibrahimu, au kushindwa, mapungufu,” nami nilikuwa nimeanza kutoa maoni mwishoni mwa saa Ijumaa kwenye Mwanzo 16, Ibrahimu na Hajiri. Na tuliona kwamba katika Mwanzo 16, kwa sababu alibaki tasa na miaka kumi ilikuwa imepita, Sara anamtoa mtumwa wake Mmisri Hajiri kwa Ibrahimu. Hajiri anapata mimba na kuzaa mwana, kwa hivyo mpango huo kwa maana fulani unaonekana kufanikiwa. Lakini unasoma zaidi katika sura hiyo kwamba uliingiza matatizo makubwa katika uhusiano kati ya Sara na Hajiri, na pia kati ya Sara na Ibrahimu. Unasoma mstari wa 4 wa sura ya 16, “akaingia kwa Hajiri, akapata mimba, alipoona ya kuwa amechukua mimba, bibi yake akadharauliwa machoni pake,” na katika mstari wa 6 unasoma, “Lakini Ibrahimu akamwambia Sara, Tazama, mjakazi wako yuko mkononi mwako; mtendee upendavyo.” Sara alipomtendea kwa ukali, alikimbia kutoka usoni pake.” Kwa hivyo matatizo hayo yalianzishwa na tunaona kwamba mwana aliyezaliwa na Hajiri, Ishmaeli, hatakuwa mwana wa ahadi. Katika sura ya 17, mstari wa 20, Mungu anamwambia Ibrahimu, “Kuhusu Ishmaeli, nimekusikia; tazama, nimembariki, nitamfanya awe na uzao mwingi, nami nitamfanya awe na wingi sana; atazaa wakuu kumi na wawili, nami nitamfanya awe taifa kubwa. Lakini agano langu nitalithibitisha na Isaka, ambaye Sara atakuzalia wakati kama huu mwaka ujao.” Kwa hivyo katika 17:21 ni wazi kabisa, mstari wa ahadi si kupitia Ishmaeli bali kupitia Isaka, ambaye bado hajazaliwa na Sara. Nasaba ya Ishmaeli imeandikwa katika sura ya 25, mstari wa 12-16, ambapo unasoma, “hivi ndivyo vizazi vya Ishmaeli, mwana wa Ibrahimu, ambaye Hajiri Mmisri, mjakazi wa Sara, alimzalia Ibrahimu.” Kisha unapata mstari wa Ishmaeli. Lakini hilo, kulingana na Maandiko, linakuwa moja ya aina hizi za matawi yasiyo na mwisho .

Neno la Mungu kwa Ibrahimu

Mstari unaoendelea utapitia Isaka, kwa hivyo unaona katika Mwanzo 25:17: "hivi ndivyo vizazi vya Isaka, mwana wa Ibrahimu." Hiyo ndiyo mstari wa simulizi unaoendelea hadi Mwanzo. Sasa maoni mengine zaidi kuhusu hili. Vos anasema katika Theolojia yake ya Biblia ya Ibrahimu, "kwamba Abramam hakuruhusiwa kufanya chochote kwa nguvu zake mwenyewe au rasilimali zake ili kutimiza ahadi iliyo mbele yake." Kwa hivyo katika matukio yanayohusiana na maisha ya Ibrahimu nadhani jambo linalojitokeza katika nyenzo za kibiblia ni kwamba Mungu yuko kazini na kuna uzushi mkali unaohusika katika kutoa ahadi na utimilifu wa ahadi inayomjia Ibrahimu. Wazao wa Ishmaeli walioana; katika Mwanzo 28:9 unasoma, "Kisha Esau akaenda kwa Ishmaeli, akamwoa Mahalathi, binti wa Ishmaeli, mwana wa Ibrahimu, dada yake Nebayothi, awe mkewe." Kwa hivyo unapata muunganisho kati ya wazao wa Ishmaeli na Esau, na ni kutoka kwa watu hao ambapo mataifa ya Kiarabu, nadhani, yangufuatiliwa. Vipi kuhusu Wamidiani? Wamidiani wanatoka katika ukoo wa Ibrahimu kupitia mke wake wa baadaye, Keturam. Anamchukua Keturam kama mke na kuna watu kadhaa walioorodheshwa. Katika sehemu ya kwanza ya Mwanzo 25, mstari wa 4, unaona watu kadhaa huko wanaotokana na wazao wa Keturam, wakiwemo Wamidiani. Kwa hivyo inahusiana na Ibrahimu na bila shaka una Waamoni na Wamoabu wanaotokana na Lutu. Kwa hivyo unawapata watu hawa wa aina ya binamu kupitia Waisraeli, Waamoni, Wamoabu, Waishmaeli, Wamidiani, na kadhalika, ambao hufuata nyuma katika familia ya Ibrahimu kwa uhusiano mmoja au mwingine.

4. Maana ya Ibrahimu Kwetu

a. Ukombozi=Umuhimu wa Kihistoria

Sawa, nambari ya 4 ni, "Maana ya Ibrahimu kwetu." Sina hoja ndogo hapo. Ninachotaka kufanya chini ya kichwa hiki ni kukupa hoja ndogo mbili kisha kujadili jambo ambalo nadhani lina umuhimu fulani kuhusu jinsi tunavyoshughulikia masimulizi haya ya kihistoria, kuhusu maana, umuhimu na kadhalika. Kwa hivyo chini ya maana hii kwetu, A. ingekuwa "Umuhimu wa kihistoria wa ukombozi." Nadhani unapoangalia

hadithi hizi kuhusu Ibrahimu, lazima uweke umuhimu huo wa kihistoria wa ukombozi akilini mwako. Hilo ni muhimu kwa sababu Ibrahimu ndiye mtu ambaye Mungu alimchagua kumpa ahadi zake na kuandaa njia hatimaye kwa ajili ya kuja kwa Kristo. Ni Mungu anayefanya kazi ndani na kupitia Ibrahimu ili kutambua kusudi hilo la ukombozi. Kwa hivyo katika Ibrahimu na maisha yake, tunaona kazi ya Mungu mkuu, akitekeleza mpango wake wa ukombozi. Hakika ahadi hiyo iliyotolewa katika Mwanzo 3:15, “uzao wa mwanamke hatimaye utamvunja nyoka” ndio mwanzo na Ibrahimu yuko katika mstari wa utimilifu wa ahadi hiyo. Mungu ndiye anayefanya kazi ya kuwakomboa wanadamu wote ili kutimiza ahadi yake kwa Adamu na Hawa katika Mwanzo 3:15. Kwa hivyo huo ni mtazamo wa kihistoria wa ukombozi, na nadhani hilo ni muhimu kulikumbuka unapoangalia masimulizi ya Ibrahimu.

b. Umuhimu wa Mfano au wa Kielelezo

B. ni: "Muhimu wa mfano au wa kielelezo." Kwa hivyo, namaanisha Ibrahimu anaweza kutazamwa kama mfano mzuri wa imani na uaminifu. Tunaweza kumtazama Ibrahimu kama aina ya mfano, kama mfano kwetu na Agano Jipya linafanya hivyo katika Warumi 4, Waebrania 11, na Yakobo 2. Ibrahimu ametolewa kama mfano au mfano wa mtu wa imani, mtu ambaye kwa maana hiyo tunaweza kumwiga. Huenda ametumika sana katika suala hilo kama mtu mwingine yeyote wa Agano la Kale; labda Ibrahimu, Musa, Daudi, wangukuwa watu muhimu katika suala hilo.

Kihistoria ya Ukombozi dhidi ya Aina ya Kielelezo ya Mtazamo kuhusu Sehemu za Kihistoria

Lakini hayo, nadhani, ni mambo mawili ya kukumbuka kuhusu mwelekeo au umuhimu - umuhimu wa kihistoria wa ukombozi na kisha umuhimu huu wa kielelezo au mfano. Sasa ninachotaka kufanya kwa karibu sehemu iliyobaki ya kipindi hiki ni kuzungumzia masuala hayo kwa njia ya jumla zaidi. Mtazamo wa kihistoria wa ukombozi dhidi ya mtazamo wa aina ya kielelezo kuhusu sehemu za kihistoria ndio mambo tunayopendezwa nayo, katika kozi hii kuhusu Historia ya Agano la Kale. Kama

ungehubiri mahubiri kuhusu maandishi ya kihistoria katika sehemu za kihistoria za Biblia, lazima ukabiliane na swali hilo: unafanyaje? Nini maana ya maandishi haya ya kihistoria au simulizi? Nini maana ya leo? Hakika tunapotaka kuhubiri kuhusu maandishi yoyote ya Maandiko, tunataka kutoa ujumbe ambao Mungu ameweka hapo kwa ajili ya watu wake. Hatutaki kutumia maandishi kama kisingizio cha mawazo yetu wenyewe; tunataka kuhubiri neno. Sasa nadhani sote tungekubaliana kwamba kuhubiri kuhusu maandishi ya kihistoria ni zaidi ya kusimulia hadithi ya Biblia tu. Kwa maneno mengine, nadhani historia ya Biblia inapaswa kushughulikiwa kwa njia tofauti na, tuseme, kozi kama hii ambayo ni kozi ya utafiti wa Biblia au darasa la shule ya Jumapili ambapo kimsingi unapendezwa na maudhui, kusimulia hadithi tena. Historia ya Biblia inapaswa kushughulikiwa kwa njia tofauti na mimbari katika mahubiri.

Kwa mfano, chukua Mwanzo 24, ambayo ni sura inayoelezea jinsi Ibrahimu alivyopanga mke kwa ajili ya Isaka alipomtuma mtumishi wake Mesopotamia, na hapo akamkuta msichana huyu kisimani, na bila shaka alikuwa ameomba mapema kwa Bwana kwamba yule aliyetoka na kumpa maji na ng'ombe pia, huyo ndiye angekuwa naye na akakubali kurudi. Rebeka anarudi, na kuolewa na Isaka. Ukichukua sura hiyo ya Mwanzo 24, kama mfano, mahubiri kuhusu sura hiyo yanapaswa kufanya zaidi ya kusimulia tu simulizi. Na nadhani ikiwa unaandaa mahubiri kuhusu kifungu hicho, lazima uulize swali: Ujumbe wa Mungu katika hadithi hiyo ni upi kwa watu wa Mungu leo? Sio swali rahisi kujibu. Ni rahisi zaidi kuliuliza kuliko kujibu. Ikiwa mhubiri anawaambia tu waumini wake jinsi Isaka alivyompata mke wake, au kwa usahihi zaidi, jinsi mtumishi wa Ibrahimu alivyompata mke kwa ajili ya Isaka, nadhani anashindwa kutimiza kazi yake. Kuna zaidi ya hayo hapo.

Profesa Mholanzi alisema kwamba kuhubiri kutoka Agano la Kale si tu kusimulia historia tena, haijalishi mtu anaweza kufanya hivi kwa njia ya kuvutia na ya kuvutia kiasi gani. Kuna baadhi ya watu ambao ni wazuri sana katika hilo, wakisimulia hadithi tena kwa njia ya kusisimua sana. Agano la Kale linahusiana na historia, lakini katika historia hii inatuleta kuelewa umuhimu na maana ya ufunuo maalum wa Mungu kama ulivyotolewa kwa watu wake. Historia ya Agano la Kale wakati huo huo inatabiri. Kwa

asili, tuna mahubiri ya kinabii ambayo yana mengi ya kutuambia katika mahitaji na maswali mengi tuliyo nayo katika maisha yetu. Kwa hivyo anasema kuna mengi zaidi kuliko hadithi tu. Nadhani tungekubaliana kwamba maandishi ya kihistoria katika Biblia yana mengi ya kutuambia. Swali ni, tunafikiaje hilo? Tunafikiaje ujumbe? Hapo ndipo matatizo yanapotokea na sidai kuwa na suluhisho zote za matatizo lakini nataka kuzingatia tatizo hapa.

Hadithi zilizo katika Biblia zinatuweka katika muktadha tofauti kabisa wa kihistoria na hali tofauti sana na tunazojikuta nazo leo. Hilo ni moja ya matatizo ya kuhubiri kuhusu maandishi ya kihistoria ya Agano la Kale. Tunaishi katika muktadha tofauti kabisa wa wakati na kitamaduni. Tunaelewaje neno la Mungu kwa wakati wetu na hali zetu kutoka kwa hadithi hizi za kale? Kinachopaswa kufanywa ni kutafsiri kilicho katika hadithi hizo, ujumbe uliomo, katika hali yetu. Sina ubishi na hilo. Nadhani hilo ni sahihi, lakini bado swali ni: Unafanyaje hivyo?

Mwanzo 24 Kutumia Mbinu ya Kifumbo

Kwa karne nyingi, mbinu mbalimbali zimetumika. Labda njia ya kwanza ambayo inaweza kutajwa na kwa hakika moja iliyotumika sana katika kanisa la kwanza ni mbinu ya mafumbo. Kile ambacho njia hiyo hufanya kimsingi ni kuibadilisha hadithi za Biblia kuwa za kiroho, ili ukweli wa kihistoria wenyewe usiwe muhimu sana. Lakini huwa wabebaji wa ukweli wa kiroho wa kina, na hiyo ndiyo inayochukuliwa kuwa muhimu. Sasa njia hiyo ina historia ndefu na ilifuatwa na baba wengi wa kanisa. Haitumiki sana leo. Bado tunakumbana na aina fulani zake, lakini si kitu kinachotumika sana leo.

Acha nikupe mfano wa njia hiyo, nikitumia Mwanzo 24 tena - hadithi ya ndoa ya Isaka. Kwa njia ya mafumbo, ukweli wa hadithi huwa wabebaji wa ukweli wa kiroho wa kina. Baadhi ya mifano ni kama ifuatavyo (na hii imechukuliwa kutoka kwa watu tofauti). Isaka anakuwa mfano wa Kristo anayemwoa bibi harusi wake, yaani, kanisa, linalowakilishwa na Rebeka katika aina hiyo ya mfano. Mtumishi wa Ibrahimu - labda Eliezeri, ingawa hatajwi kwa jina - aliyempata Rebeka kwa Isaka ni mhubiri ambaye kwa kutangaza neno la Mungu lazima awalete washiriki wa kanisa kwa Kristo. Mazoea

ya kila siku ya Rebeka ya kwenda kisimani kuteka maji yanamaanisha kwamba kanisa lazima liishi kwa kuchota kila siku kutoka kwenye kisima cha neno la Mungu. Ngamia ambao hawawezi kujichotea maji, lakini lazima wapewe maji, ni wale ambao hawawezi wenyewe kutumia neno la Mungu lakini lazima wafundishwe ndani yake. Na Rebeka alipokea hereni na bangili kutoka kwa Eliezeri, ambayo ina maana kwamba kanisa linapaswa kupambwa kwa sifa za uvumilivu na uvumilivu kwa kutangaza neno. Rebeka alishuka kutoka kwenye ngamia wake alipokutana na Isaka, ikimaanisha kwamba kanisa lazima liondoe dhambi anapokutana na Kristo. Unaona kwamba picha inaweza kubadilika. Wakati mmoja ngamia wanawakilisha wale wanaopaswa kufundishwa kutoka kwa Neno; wakati mwingine ni picha ya dhambi ambayo mwamini anaweza kujitenga nayo. Haiwasumbui watu kwa njia ya aina hiyo. Wengine wanaona ndani ya ngamia picha ya sheria, Eliezeri alipoendelea na safari yake na ngamia kumi, ambazo zinaweza kuwakilisha amri kumi. Kama ngamia wanavyo uwezo mkubwa wa maji na hawapati maji ya kutosha, ndivyo ilivyo kwa sheria ambayo haisemi kamwe, "hiyo inatosha." Mwanadamu hawezi kamwe kukidhi mahitaji ya sheria. Aina hiyo ya utunzaji wa maandishi huyafanya yawe muhimu, huyaleta hadi sasa, lakini bila shaka swali la msingi ni: je, ndivyo maandishi yanavyosema? Je, hiyo ndiyo sababu Mungu alitupa hadithi ya Ibrahimu na Isaka na Rebeka? Kuna historia ndefu ya njia hii ya mfano. Unajua katika kanisa la kwanza kwamba njia hii ya kuhubiri ilifanywa kwa kawaida.

Kwa njia ya kutoa maoni kuhusu hilo, nadhani tunatabasamu, ingawa tunakutana nalo katika aina zisizo na msimamo mkali - labda si kali kama baadhi ya mambo haya niliyoyataja, lakini tunakutana nalo leo mara kwa mara. Nadhani kilicho wazi ni kwamba aina hii ya mbinu haina uhusiano wowote na ufafanuzi au ufafanuzi wa Maandiko, haina uhusiano wowote nayo. Ni eisogesis tu , au kusoma mambo katika hadithi hizi. Kwa njia hii, unaweza kufanya Maandiko yamaanishe au kusema karibu chochote kwa mifano tofauti inayotolewa na wafafanuzi tofauti kuonyesha kwamba unaweza kupata ujumbe tofauti kabisa kutoka kwa maandishi yale yale. Sidhani kama hiyo ni kusikiliza Maandiko; ni kulazimisha ujumbe kwenye Maandiko, kwa namna fulani kutumia hadithi kutoa ujumbe ambao umepata kutoka mahali pengine. Ukweli wa

hadithi huacha kuwa muhimu. Ujumbe halisi unakuwa wazo la kiroho kwa njia ya mlinganisho unaotengenezwa na kuwekwa kwenye maandishi. Kwa hivyo basi nadhani ujumbe halisi wa maandishi umepotea au umefichwa.

Sasa hiyo haimaanishi kwamba hakuna fumbo katika Biblia, kwa sababu lipo. Lakini nadhani mahali linapotokea ni wazi kabisa. Hadithi ya shamba la mizabibu la Bwana katika Isaya 5:1-7 ni mfano. Shamba la mizabibu linalimwa, lina ua uliojengwa kulizunguka, na linawakilisha Israeli. Kuna idadi yake katika Ezekieli. Kwa hivyo kuna mafumbo. Hapo, hushughulikii matukio au hadithi za kihistoria, lakini ukweli fulani umewasilishwa katika picha au takwimu. Na sidhani kama ni halali kuchukulia masimulizi ya Agano la Kale kama mafumbo tu.

Mwanzo 24 Kutumia Mbinu ya Mfano

Lakini tusipofanya hivyo, ili kupata maana ya leo swali bado linabaki. Tunafanyaje hivi? Miaka kadhaa iliyopita, kwa kweli miaka 5 baada ya Vita vya Pili vya Dunia, mwishoni mwa miaka ya 40 na mwanzoni mwa miaka ya 50 huko Uholanzi, kulikuwa na mjadala mkubwa katika duru za kitheolojia haswa kuhusu suala la homiletiki katika kile kilichoitwa mahubiri ya mfano na mahubiri ya kihistoria ya ukombozi. Swali lilikuwa: ni njia gani sahihi ya kuhubiri? Je, tunahubiri kutoka kwa mtazamo wa kihistoria wa ukombozi au kutoka kwa mtazamo wa kihistoria wa mfano? Sasa kwa bahati mbaya, sidhani kama hizo mbili lazima ziwe kinyume cha kila mmoja. Katika mjadala huo, kulikuwa na watu ambao walikuwa wakibishana kwa upande mmoja au upande mwingine.

Lakini mahubiri ya mfano yalikuwa mahubiri ambapo hadithi za Biblia zilitangazwa kama mifano ya jinsi sisi leo tunavyopaswa au tusivyopaswa kutenda. Kwa hivyo kinachotokea basi ni kwamba dhambi za watu mbalimbali wa Agano la Kale zinasimama kama maonyo ambayo hatupaswi kuyafuata. Hatupaswi kuanguka katika maovu yale yale ambayo wao walifanya. Imani, maisha ya maombi na matendo mema ya wengi wa watakatifu hawa wakubwa wa Agano la Kale yanaonyeshwa kwetu kama

mifano ambayo tunapaswa kufuata. Kwa hivyo mahubiri ya mfano kimsingi hufuata muundo huu: fanya kama huyu alivyofanya au usifanye kama yule alivyofanya.

Sasa rudi Mwanzo 24 tena na uangalie hilo kwa mfano wa matumizi ya kifungu hicho . Ibrahimu anamtakia mwanawe Isaka mke na hataki Isaka achukue mke kutoka kwa binti za Wakanaani wapagani. Anamtaka awe na mke kutoka kwa familia yake huko Harani ambapo ibada ya Bwana inajulikana. Kwa hivyo alimtuma mtumishi wake Harani kutafuta mke. Mbinu ya mfano ingesema, wazazi wanapaswa pia leo kuwa waangalifu kwamba watoto wao hawaoi wenzao au wasichana wa ulimwengu bali waumini wengine. Bila shaka hilo ni muhimu. Kulingana na jinsi unavyochukulia kifungu hicho cha Mwanzo 6:1-4, wengine wanahisi kwamba suala hapo ni mfano wa uovu wa wakati huo, unaoonekana katika ndoa mchanganyiko - wacha Mungu wanaoa wasiomcha Mungu.

Lakini je, Ibrahimu alikuwa na wasiwasi kuhusu hilo? Sasa ikiwa mtu anapinga kwamba katika utamaduni wa wakati wa Ibrahimu, kauli ya wazazi kuhusu ndoa ilikuwa jambo la kawaida na kwamba leo tunaishi katika utamaduni tofauti na wazazi hawana mengi ya kusema kuhusu nani wanaowao watoto wao, basi unaweza kujibu kwamba labda mfumo wetu si sahihi. Labda matokeo ya mfumo wetu yanaonyesha tatizo, labda wazazi wanapaswa kufanya zaidi. Je, hatuna wajibu wa kufanya kama Ibrahimu alivyofanya?

Jambo lingine ambalo wengine wangesema kuhusu Mwanzo 24 ni suala la maombi. Mtumishi anakuja Harani na anaomba Mungu amsaidie. Anasema “Ee BWANA, Mungu wa bwana wangu Ibrahimu, naomba unipe heri leo, ukamfadhili bwana wangu Ibrahimu,” kisha anaomba ishara, “na iwe kwamba msichana aje majini na kufanya jambo hili hakika ambalo litakuwa ndiye uliyemchagua.” Msichana anakuja na kumchotea maji yeye na ng'ombe wake na hoja hiyo ingewekwa kwamba kutafuta mwenzi wa maisha kunapaswa kuwa suala la maombi. Mtumishi aliomba na sisi tunapaswa kufanya vivyo hivyo, ikiwa ni pamoja na maombi ya wazazi kwa ajili ya watoto wao. Sioni chochote kibaya na hilo, hakika ni kanuni nzuri, lakini je, ndivyo andiko linavyotuambia?

Katika Mwanzo 24, baadhi ya watu wanaweza kwenda mbali zaidi na kusema kwamba utayari wa Rebeka si tu kumpa mtumishi wa Ibrahimu kinywaji, bali pia ngamia, unatufundisha kwamba binti zetu wanapaswa kutamani kuwa wake na mama wazuri. Lazima waishi si kwa ajili yao wenyewe tu, bali kwa huduma ya furaha wajitoe kwa wengine. Unaona, unapata kanuni ya mwenendo kutokana na jinsi Rebeka alivyojiendesha katika muktadha huo. Katika hadithi ya ndoa ya Isaka unaweza kupata masomo au mifano mingi unayoweza kupata kutoka kwenye hadithi. Kisha tunaweza kuchukua haya katika mazoezi yetu ya uchaji Mungu.

Pingamizi la Kiholela

Sasa dhidi ya aina hiyo ya matibabu, ikiwa umeacha tu jinsi unavyoshughulikia maandishi wakati huo, pingamizi mbalimbali zimetolewa na hii inatokana na mjadala wa mbinu ya kihistoria ya mfano dhidi ya ukombozi. Kwanza kabisa kuna kitu kisicho na msingi katika mbinu hiyo. Swali ni, unachukua nini kama mfano kwetu na ni nini ambacho huchukui kama mfano kwetu? Mtu anaweza kusema kuhusiana na Mwanzo 24 kwamba jamaa au msichana leo anapaswa kuomba ishara kutoka kwa Bwana ili kujua kama jamaa au msichana wanayekutana naye amekusudiwa na Bwana kuwa mwenz wake au la. Je, sehemu hiyo ya sura pia imekusudiwa kuwa mfano kwetu leo? Je, hiyo ndiyo njia unayochagua mwenzi, omba kwa Bwana kisha umruhusu mtu anayekuja na kufanya chochote, huyo ndiye aliyechaguliwa na Mungu? Una tofauti ya maoni, baadhi ya watu leo hawangeona tatizo na hilo kama utaratibu lakini wengine wangesema kwa msisitizo kwamba kuomba aina hiyo ya ufunuo maalum sasa kwa kuwa tuna ufunuo wa Mungu katika Biblia si sahihi—ni kiburi. Kanuni imefungwa na ufunuo umekoma. Ufunuo unaambatana na ukombozi; si kitu cha kibinafsi. Lakini jambo ninalojaribu kueleza si suala hilo sana - mnaweza kugombana na suala hilo wenyewe - lakini tunawezaje kuamua nini cha kutumia kama mfano na nini cha kutotumia? Je, tunakitumia kwa maana chanya au hasi? Tunaamuaje hivyo? Kwa hivyo kuna kitu kisicho na msingi katika aina hiyo ya ujumbe ukikiacha tu hapo.

Pingamizi la Anthropolojia

Jambo la pili kuhusu aina hii ya mbinu ni kwamba huwa inazingatia mwanadamu. Ni rahisi sana kuhubiri mambo ya kufanya na yasiyopaswa kufanywa. Kuna hatari ya sheria na maadili, ya kuidhinisha aina hiyo ya kitu katika mahubiri ambayo yanazingatia tu kipengele hicho cha maandishi. Kisha unajipima kila mara kwa wahusika mbalimbali wa Biblia: Ibrahimu, Yakobo, Petro, na Mariamu. Unawaweka kama mifano ambayo inapaswa kufuatwa au kutofuatwa. Sasa pingamizi, inaonekana kwangu, si kwamba lenyewe ni kosa - kuna nafasi yake - lakini ikiwa ndivyo unavyofanya, pingamizi ni kwamba, kwa njia hiyo, Mungu mwenyewe na kazi zake kuu huenda zisieleweke vya kutosha. Ni kuhusu mwanadamu. Lazima ukumbuke kwamba hadithi hizi zinawahusisha watu, lakini Mungu anafanya kazi katika hadithi hizi. Hutaki kupoteza mtazamo huo, huo ni mtazamo wa kihistoria wa ukombozi. Lakini ukichukulia tu vifungu kwa njia ya mfano , inawezekana kwamba kusanyiko haliwezi kuona chochote kuhusu Mungu katika kazi zake kuu na matendo yake kwa ajili ya watu wake. Hilo ndilo hasa hadithi za Biblia zinahusu. Sio sana kile ambacho Ibrahimu, Isaka au mtu mwingine yeyote alifanya, bali kile ambacho Mungu amefanya na bado anafanya ndicho muhimu zaidi katika historia ya Biblia kwa sababu ni historia ya ukombozi.

Mwanzo 24 Kutumia Mahubiri ya Kihistoria ya Ukombozi

Kwa sababu hiyo, kinyume na kile kinachoitwa aina ya mfano ya mahubiri, baadhi wametetea mahubiri ya kihistoria ya ukombozi. Huo ni mahubiri ambayo kwanza kabisa yanajaribu kuisitiza nafasi ambayo matukio yaliyoandikwa katika Biblia yana katika historia ya ufunuo wa ukombozi. Hadithi hii ina nafasi gani katika maendeleo hayo ya ufunuo? Sasa, bila shaka, katika historia ya ufunuo na ukombozi unakutana na kile ambacho baadhi ya watu hufanya au hawafanyi. Historia kimsingi ni rekodi ya kile ambacho mwanadamu amefanya au hajafanya, lakini katika historia ya Biblia, kuna zaidi ya kile ambacho wanadamu hufanya, kwa sababu katika historia ya Biblia pia unakabiliwa na historia ya Mungu. Mungu yuko kazini. Ni historia ya

matendo yake, na matendo yake yanaonekana katika historia ya mwanadamu. Ni historia inayoelekeza mbele kwenye kuja kwa Kristo. Nadhani kutaniko linapaswa kuona historia hiyo wanapokutana na maandishi ya kihistoria kutoka Biblia, kwa sababu kutoka kwa hadithi za Biblia watu wa Mungu hujifunza kuelewa Mungu ni nani, kile alichohadi, kile alichofanya, na jinsi anavyoshughulika na watu. Ni katika historia hiyo ndipo msingi wa imani ya watu wa Mungu kwa vizazi vyote upo. Imani yetu imejikita katika historia hiyo. Kwa hivyo hapa katika historia hiyo ndipo chanzo cha uzima kwa watu wa Mungu, si katika sheria au maadili .

Sasa turudi kwenye Mwanzo 24, tukiwa na mbinu ya kihistoria ya ukombozi. Nadhani tungesema kwamba katika hadithi ya ndoa ya Isaka, lazima kwanza tuone kile Mungu anafanya. Kwa sababu katika hadithi hii, tunaona kwamba Mungu anatimiza ahadi yake kwa Ibrahimu na Isaka, kwamba wangukuwa mababu wa watu wakubwa ambao kupitia wao watu wote wa dunia watabarikiwa. Hilo linaashiria kuja kwa Kristo duniani. Sasa, bila shaka, hilo halitokei mbali na imani na maombi ya wanadamu. Tunaona imani ya Ibrahimu na maombi ya mtumishi wake na yote hayo, lakini zaidi ya yote inaonekana kwangu kwamba tunapaswa kumuona Mungu akifanya kazi katika kutimiza ahadi zake katika Mwanzo 24. Hatupaswi kumwona Ibrahimu, mtumishi, Rebeka au mtu mwingine yeyote. Tunapaswa kumuona Mungu akifanya kazi na ndoa kama sehemu ndogo ya kazi kuu ya Mungu katika ulimwengu huu. Ukweli kwamba anamjumuisha mwanadamu katika kazi hiyo, ukweli kwamba anamtumia mwanadamu, kwamba anamfufua mwanadamu na hatimaye anatazamia wokovu wa mwanadamu, ni jambo linalonyenyekeza na jambo linalotoa sababu ya kumsifu Mungu. Inaonekana kwangu kwamba kumuona Mungu akifanya kazi katika historia ni chanzo cha faraja kubwa na kutia moyo kwa watu wa Mungu, ukweli huo pekee. Hilo si jambo lisilo na maana. Ujuzi kwamba bado anamtumia mwanadamu na kwamba anaunganisha ndoa, kwamba anashika agano lake sasa kama alivyofanya wakati huo, unaweza kutuchochea kumtumikia Mungu kwa utii na imani. Kwa hivyo hatupokei mifano tu katika Biblia; katika hadithi hizi tuna ufunuo wa Mungu mwenyewe, yeye ni nani, na jinsi

anavyofanya kazi. Huyu ndiye Mungu ambaye hata leo anahusika katika maisha yetu hadi maelezo yote yake.

Mfano na Ukombozi

Sasa sidhani kama ni muhimu kuona mgongano au utata kati ya mahubiri ya kihistoria ya mfano na ya ukombozi. Tunapokea mifano waziwazi katika Biblia. Nadhani tatizo ni kwamba mara nyingi, hasa katika nchi hii, mifano hutenganishwa na mtazamo wa kihistoria wa ukombozi na unapata jumbe kuhusu hadithi za Agano la Kale ambazo ni za kimaadili au za mfano tu bila jaribio la kuziunganisha na kazi kubwa ya ufunuo wa Mungu wa ukombozi.

Tatizo la Umoja kutoka kwa Mbinu ya Mfano Pekee

Sasa udhaifu wa mbinu hiyo ya mfano pekee au ya vielelezo ni kwamba inaelekea kupunguza historia ya kibiblia kuwa hadithi nyingi ndogo zinazojitegemea. Na kila moja ya hadithi hizi inaweza kuchukuliwa kama mfano kwetu, lakini umakini mdogo au hakuna unaolipwa kwa mahali au kazi ya tukio katika harakati inayoendelea ya historia ya ukombozi. Hii inaelekea kutenganisha kila hadithi ndogo.

Nadhani masimulizi ya kihistoria ya kibiblia yanapaswa kuonekana yakihusiana na kila mmoja na katika umoja wake ndani ya historia ya ukombozi ambayo hatimaye huja kwa Kristo. Sasa hiyo haimaanishi kwamba wale wanaoichukulia Biblia kwa mtindo wa mfano hawamchukulii Kristo kama kiini cha historia ya Biblia - wanamchukulia - lakini hoja ni kwamba katika njia yao ya kuhubiri, hilo halionekani. Kwa upande mwingine, mtu anayefanya kazi kutoka kwa mtazamo wa kihistoria wa ukombozi hahitaji kukataa kwamba matukio mengi ya historia ya kibiblia yalirekodiwa kwa mfano wetu. Lakini basi mtu kutoka kwa mtazamo wa kihistoria wa ukombozi anajishughulisha na maswali ya kwa nini? vipi? na, kwa maana gani? Yanaweza kuwa mfano, lakini hilo lazima lihusiane na mtazamo wa kihistoria wa ukombozi.

Ningehusisha hilo na kurudi tu kwenye Mwanzo 24, kwenye kitu hicho cha ishara unachokiona katika mtazamo wa kihistoria wa ukombozi. Kwa mtazamo wangu

mwenyewe, uhalali unaoendelea wa mbinu hiyo ulikoma baada ya kukamilika kwa kanuni za Maandiko Kiroho. Wakati huo hatukuwa na kanuni za Maandiko Matakatiifu, na ishara hiyo ilikuwa na kazi tofauti. Lakini hoja ni kwamba nadhani tunapaswa kushughulikia hadithi hizi kama historia halisi, si kama mifano ili kuonyesha ukweli fulani.

Uhusiano wa Sehemu za Mafundisho za Maandiko Matakatiifu na Sehemu za Kihistoria

Hilo linaleta kipengele kingine cha mjadala huu mzima, ambacho nadhani kinafaa kutafakari kwa dakika moja. Huo ndio uhusiano wa sehemu za mafundisho ya Maandiko na sehemu za kihistoria. Nadhani ukitafakari hilo kidogo, utahitimisha kwamba mafundisho yanategemea historia na si kinyume chake. Kwa maneno mengine, katika Biblia, historia ni msingi wa mafundisho. Sasa ikiwa unaelewa hilo kweli, basi huwezi kuiona historia kama mfano tu. Inaweza kuwa mfano, lakini ni zaidi ya hayo. Historia haionyeshi tu mafundisho, inatoa msingi wa mafundisho.

Ukichukulia sehemu za kihistoria za Biblia kama kielelezo tu, basi si muhimu kama tukio hilo lilitokea au la. Fikiria hilo. Mfano au fumbo linaweza kutoa ujumbe uleule. Ukichukulia historia ya Biblia kama kielelezo tu, unaweza kukubaliana na SR Driver, ambaye alikuwa wa shule ya ukosoaji ya Wellhausen, anaposema, "Ni kiasi gani cha masimulizi haya ni ya kihistoria tu, ni kiasi gani kinachotokana na mawazo au mapambo maarufu hatuwezi kusema, lakini umuhimu na umuhimu halisi wa masimulizi upo katika aina za tabia wanazoonyesha na katika masomo ya kimaadili na kiroho. Ikiwa ni ya kihistoria tu au la inaweza kuzingatiwa kutokana na hilo." Wazee wa zamani ni mifano ya imani na wema na pia wakati mwingine ya kutostahili na kushindwa. Unaona, kwa mtu kama Driver, mambo haya hayajawahi kutokea, lakini haina tofauti yoyote kwake. Katika hadithi hizi tunaweza kupata vielelezo vizuri na mifano mizuri au mifano mibaya kama itakavyokuwa. Sasa kwa Driver, ikiwa hadithi hizo zinaelezea kitu ambacho kilitokea katika historia ya ukombozi inayoendelea au la si muhimu. Anajali tu masomo ya kidini au ya kimaadili. Amepoteza mtazamo wa jukumu na utendaji wa matukio hayo katika historia ya ukombozi. Mambo haya ni muhimu na yalitokea na ni

sehemu ya mpango huu unaojitokeza wa ukombozi wa ufunuo wa Mungu. Lakini unaona imani ya Driver haina mizizi katika historia. Historia kwa watu wenye mtazamo wa Driver haina umuhimu; imani yetu ni muhimu.

Tafakari Zaidi Kuhusu Kuhubiri Maandiko ya Kihistoria

Angalia mahubiri ya Petro na Paulo. Walifanya nini? Kimsingi walisimulia matendo katika historia ya ukombozi. Walirudi nyuma na kufuatilia mstari wa ahadi kupitia Agano la Kale. Tunahitaji kuona jinsi Mungu anavyofanya kazi kwa njia ya ukombozi ya ufunuo katika matukio yaliyoandikwa katika Biblia. Ukitaka tu kupata masomo, unaweza kuhubiri kutoka kwa hadithi za Aesop na kutoa hoja halali sawa katika visa vingi. Sasa, tena, hilo halikatai kwamba fundisho au ukweli fulani unaweza kuonyeshwa kutoka kwa simulizi ya kihistoria. Mahubiri kuhusu Yakobo 1:6, "Yeye mwenye shaka ni kama wimbi la bahari," yanaweza kuonyeshwa na hadithi kuhusu Thomaso katika Yohana 20 anaposhuku. Hakika unaweza kufanya hivyo kihalali. Lakini ukitafuta mfano kama huo, huna haja ya kujifunga na Biblia. Unaweza kuangalia katika historia ya kanisa na kupata mifano mingine halali sawa. Kwa hivyo unaweza kuonyesha maandishi ya mafundisho kwa maandishi ya kihistoria. Lakini ukichagua maandishi ya kihistoria au mahubiri ya kuhubiri, inaonekana kwangu lazima uyachukue katika uadilifu wake, katika muktadha wake katika historia ya ukombozi, na kujaribu kuonyesha umuhimu wake katika mtazamo huo. Kwa hivyo si tu kwamba ni kielelezo, ingawa inaweza kuwa kielelezo. Inahusiana kwa njia fulani na maendeleo ya ukombozi wa ufunuo.

Sawa, hiyo imekuwa kama mjadala mrefu wa pembeni. Nilitaka kuiingiza mahali fulani kwa sababu nadhani ni muhimu kutafakari baadhi ya maswali hayo kuhusu jinsi tunavyoweza kupata umuhimu kutoka kwa masimulizi haya ya kihistoria leo. Kwa mtazamo huo wa kihistoria wa ukombozi unaouona kwa Ibrahimu, nadhani uko wazi kabisa. Kwa masimulizi mengine katika Agano la Kale, si wazi sana na katika baadhi yanaonekana kuwa hayaeleweki. Utalazimika kujitahidi kuona jinsi hii inavyoingia, jinsi inavyofaa, na unaweza au huwezi kuja na njia ya kufanya hivyo. Ningetaja tu

kwamba ukianza kutafuta katika maoni na nyenzo zilizochapishwa, kuna machache sana yanayokusaidia katika mtazamo huu wa kihistoria wa ukombozi. Mengi yako katika mwelekeo mwingine, katika mtazamo wa mfano wa kielelezo, hasa vitabu vya homiletiki. Vimejaa mtazamo wa kielelezo, wa mfano , na mbinu ndogo sana ya kihistoria ya ukombozi.

Nadhani jinsi inavyokuwa kielelezo au mfano lazima iwekwe katika muktadha huu wa kazi ya kihistoria ya ukombozi, kwa sababu vinginevyo ni vigumu sana kutokuwa na msimamo katika jinsi unavyotumia kazi ya kielelezo. Hakika ni halali na kuna idadi ya maandiko yanayofundisha hivyo, lakini siwezi kukupa sura au mstari. Maswali au maoni mengine yoyote?

Sawa, nadhani nitasimama kwa leo. Na tutaondoka kesho na Isaac Capital E.

Imenukuliwa na Diane Tarr

Imehaririwa vibaya na Ted Hildebrandt

Hariri ya mwisho na Emily MacAdam

Imesimuliwa tena na Ted Hildebrandt